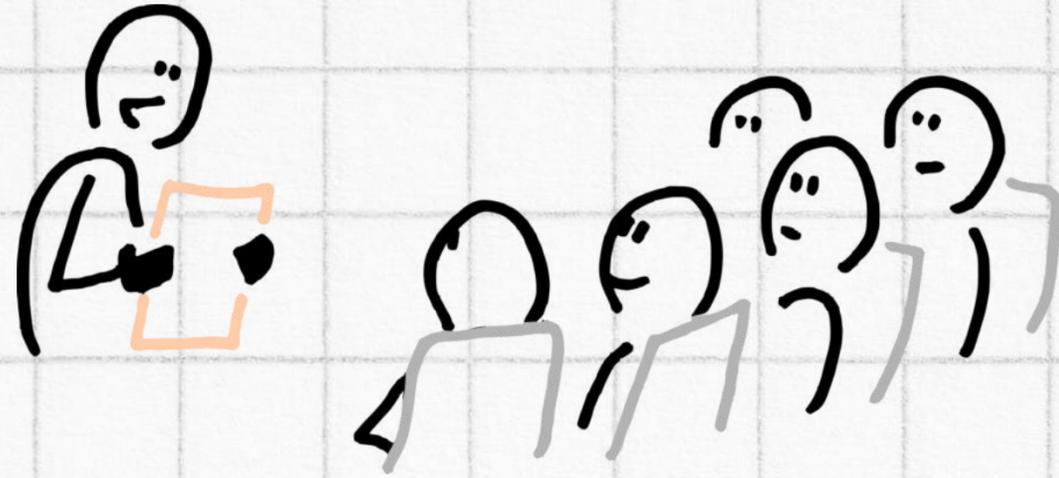

11 КЛАС. ТРЕНІНГ № 1

ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Урок 1-2

**Взаємодія між громадянами/
громадянками і державою у
захисті країни**

Гра “Дві держави”

**Розробник - Тимур Демчук, керівник корпоративних програм
Києво-Могилянської бізнес школи, викладач Демократичної
школи “Майбутні”**

Загалом є дві мети: стати **успішним (або найуспішнішим)** і побудувати **успішну державу (найуспішнішу)**.

Проте, як і в житті, точну мету ви обираєте самі й самі відповідальні за неї. Ви можете обирати різні стратегії та моделі поведінки — від найщиріших домовленостей до повного ігнорування один одного, від загальних угод до альянсів між декількома гравцями й гравчинями або й без жодних альянсів.

Ваша доля та доля вашої держави у ваших руках :)

► Конституційні права та обов'язки громадян і громадянок:

- Громадянин / громадянка має право не показувати свої «успіхи» іншим громадянам / громадянкам.
- Громадяни / громадянки мають право на спротив державі, якщо більшість громадян / громадянок вважатиме її несправедливою та корумпованою. Результат спротиву: скарбницю — на стіл! Якщо обман дійсно був, то громадяни / громадянки можуть провести перевибори. Якщо обману не було, держава штрафує кожного й кожну на один «успіх».
- Громадянин / громадянка має право ділитися «успіхами» з іншими громадянами / громадянками, але таку саму кількість «успіхів» він / вона має віддати державі.

УМОВИ:

- Якщо у гравця / гравчині після повного ходу (і внаслідок додаткових штрафів) залишається **0 «успіхів»** — він / вона «помирає» і припиняє гру.
- Якщо в команді після повного ходу є **один «померлий»** громадянин чи громадянка, то всі інші громадяни / громадянки змушені **сплатити по одному «успіху» державі як штраф** за втрату співгромадянина / співгромадянки.
- Якщо в державі **помирає понад 50% громадян і громадянок, вона програє**, вводяться миротворчі місії ООН і вони забирають всі успіхи.
- Якщо в державній скарбниці на кінець року **менше «успіхів»**, ніж було на початку року, то держава примусово **конфісковує в населення успіхи** для забезпечення своєї життєдіяльності.
- Якщо в державній скарбниці на кінець року **більше «успіхів» на необхідну цифру** зростання, ніж було на початку, то кожен гравець / гравчиня **отримує по одному «успіху» у вигляді бонусу** від Світового ринку (суму зростання скарбниці визначає Світовий ринок перед кожним ходом).

► Критерії успішності:

1-2 «успіхи» — ви маєте обмежені ресурси й можливості впливати на власне життя. Часто стикаєтесь із труднощами у задоволенні базових потреб і не завжди можете планувати наперед. Доступ до якісної освіти, медицини та можливостей розвитку є обмеженим. У разі серйозних викликів, як-от хвороба, пошук підтримки може бути складним і майже неможливим.

3-7 «успіхів» — ви належите до стабільного середнього класу: маєте доступ до освіти, роботу, базову фінансову безпеку та можливість реалізовувати власні цілі. Володієте достатніми правами й свободами, маєте помірний авторитет у своєму середовищі. Можете дозволити собі невеликі подорожі, відпочинок чи особистий розвиток. Власне житло чи автомобіль стають досяжними з вищим рівнем стабільності (5+ «успіхів»). У разі серйозних труднощів маєте шанси знайти підтримку або ресурси для відновлення.

► Критерії успішності:

8-12 «успіхів» — ви досягли високого рівня реалізації — маєте стабільний дохід, можливість для саморозвитку, освіти та впливу. Визнані у своєму професійному або суспільному колі, можете дозволити собі комфортне життя та подорожі. Маєте ресурси не лише для задоволення власних потреб, а й для підтримки інших, участі у благодійних чи суспільних ініціативах. Можете купити кілька авто та елітну нерухомість.

13 і більше «успіхів» — це рівень людей із надзвичайними ресурсами та впливом. Ви не обмежені у витратах, володієте значними активами й маєте авторитет у масштабах усього суспільства. Ваші рішення здатні формувати тенденції, впливати на економіку й соціальні процеси країни.

Урок 3

**Конституційний обов'язок.
Військовий обов'язок**

**ХТО ЗА ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ВІЙСЬКОВИЙ
ПРИЗОВ?**

**ХТО ЗА ДОБРОВІЛЬНУ КОНТРАКТНУ
СЛУЖБУ?**

► Уявіть, що ви – команда Міністерства оборони України, якій доручили розробити мобілізаційну політику після війни.

Ваше завдання — запропонувати найкращу модель, враховуючи світовий досвід та реалії нашої країни.

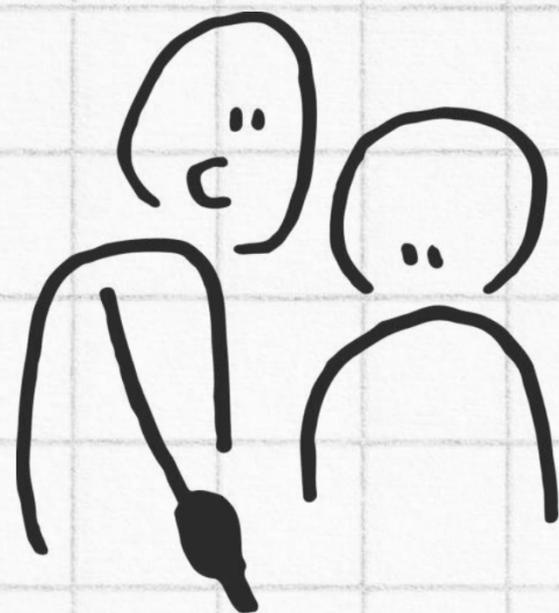

Інструмент дослідження: інтерактивна мапа World Population Review.

Формат дослідження: картка з коротким описом мобілізаційної політики країни, що включає:

- обов'язковість служби для жінок;
- призовний вік;
- терміни служби;
- вид служби.

Презентація напрацювань

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА З КАРТКАМИ

Завдання: дослідити запропоновані моделі, обговорити їхні переваги та недоліки, а також визначити, які елементи могли б бути корисними для України.

Урок 4

**Територіальна цілісність
держави.
Національний спротив**

[Watch video on YouTube](#)

Error 153

Video player configuration error

2:45-6:16

КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ

1

Територіальна
недоторканність

2

Суверенітет
України

3

Єдність та цілісність
державної території

СКЛАДОВІ ТА ПРОЯВИ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

1

Територіальна
оборона (ТрО)

2

Рух опору

3

Підготовка громадян
України до національного
спротиву

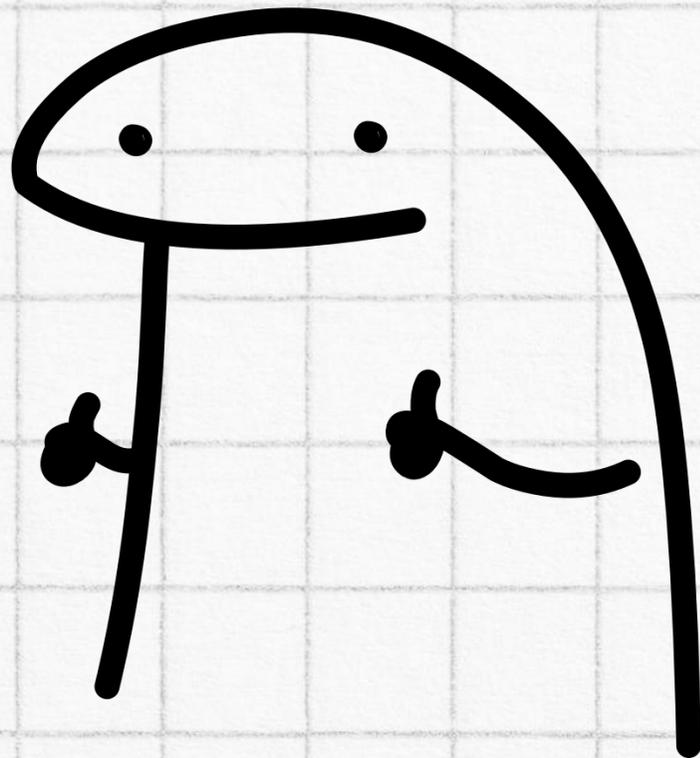
Робота з кейсами

**Завдання: визначити тип спротиву,
ризиків, уроки для сьогодення (Хто/що?)**

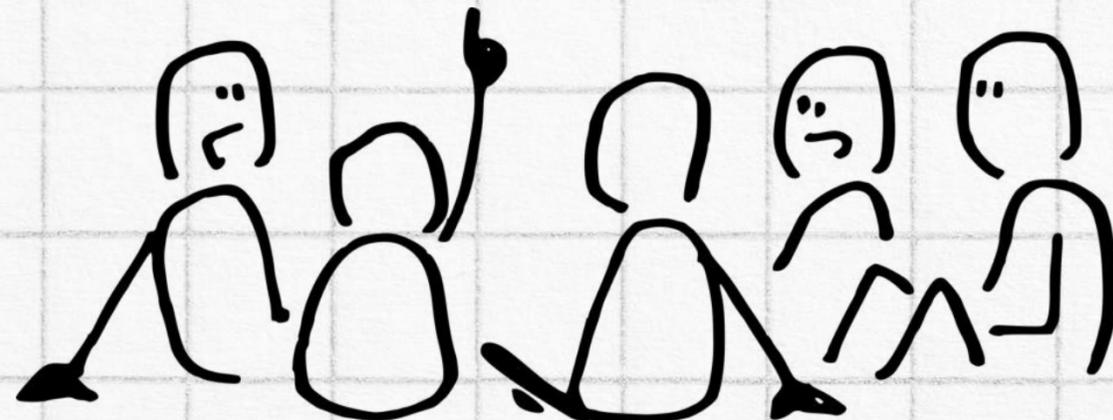
Яка форма спротиву?

Чим ризикували? Що надихає?

Презентація напрацювань

Коло слів:
**“Одна риса, яка важлива для
спротиву”**

Урок 5

**Сектор безпеки та
оборони України**

Джерело: [Мілітарний](#)

Джерело: [УП Життя](#)

Вправа "Збери будинок"

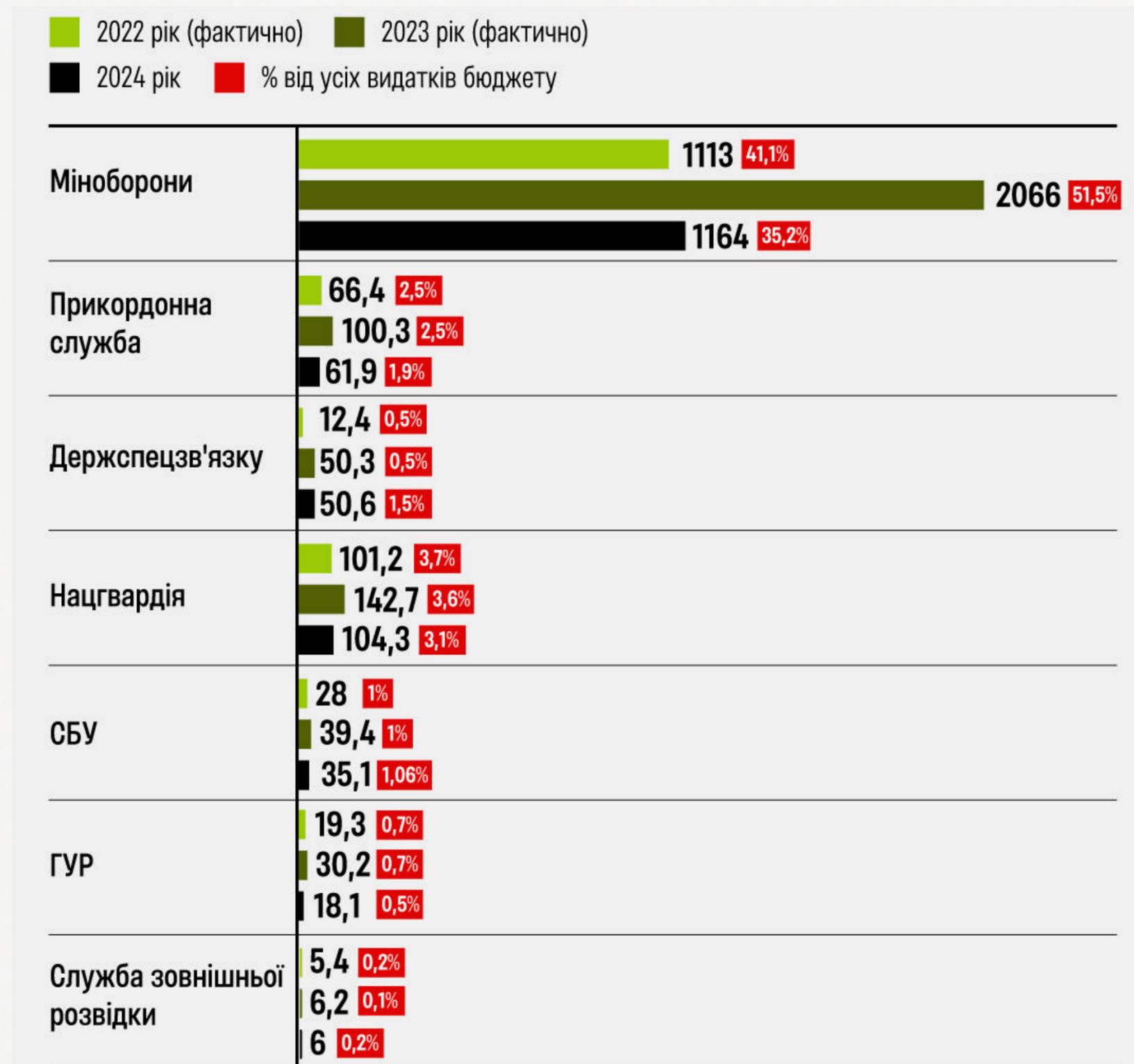

Динаміка та порівняння оборонного бюджету

ЯКІ БЮДЖЕТИ ОТРИМУВАЛИ МІНОБОРОНИ ТА СПЕЦСЛУЖБИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ (МЛРД ГРН)

Джерело: [інфографіка Forbes Ukraine](#)

ПОРІВНЯННЯ ТЕХНІКИ:

АРГУМЕНТИ	ТАНК	ДРОН
Вартість		
Мобільність		
Можливості		
Роль на полі бою		

Рольова гра “Розподіл бюджету”

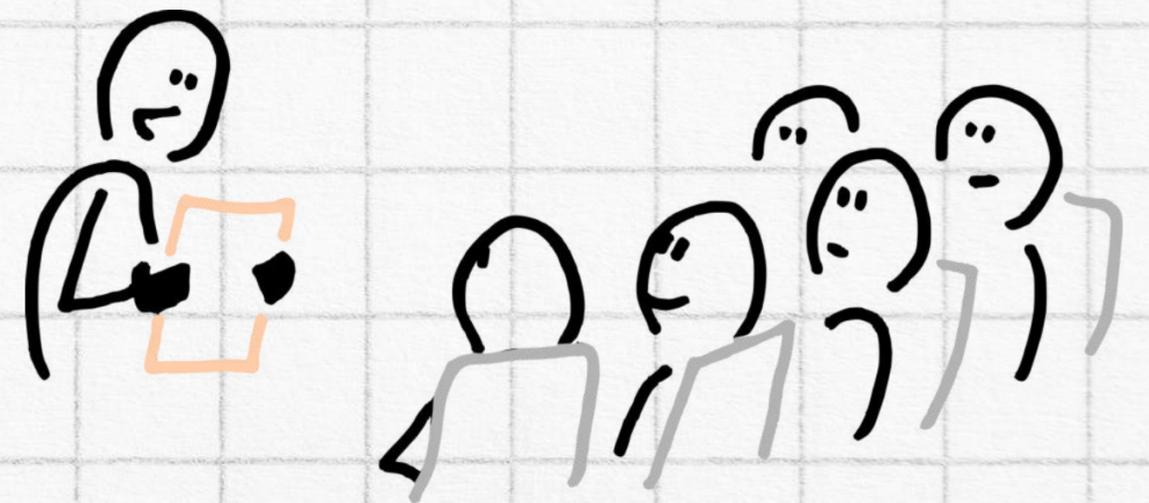
Групи: “Уряд”, “Командири”, “Родини військових”.

Бюджет групи: 100 млн грн

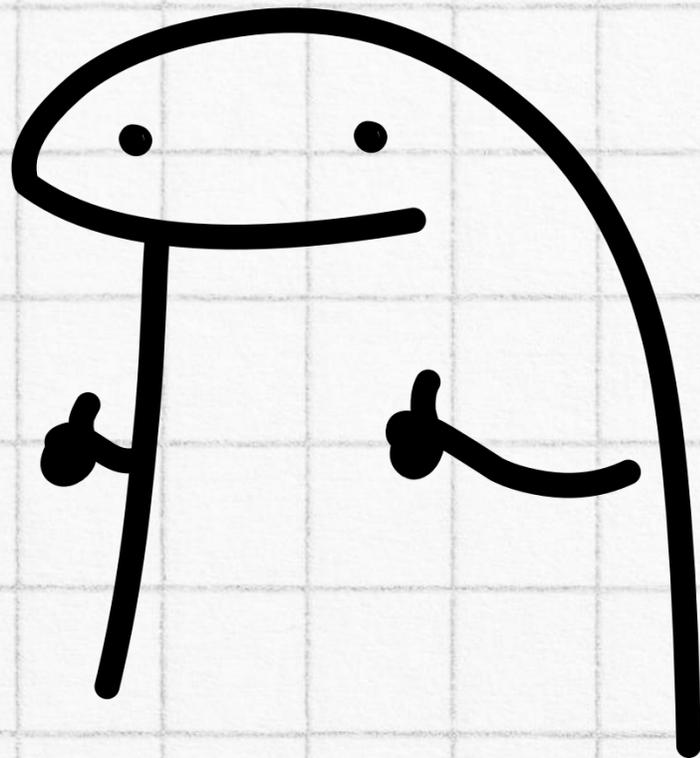
Завдання: кожна група має вирішити, скільки відсотків (або умовних мільйонів) витратити на:

- компенсації та зарплати (люди);
- дрони/техніку (технології);
- підготовку військових

(інвестиція в майбутнє, збереження життів).

Презентація напрацювань

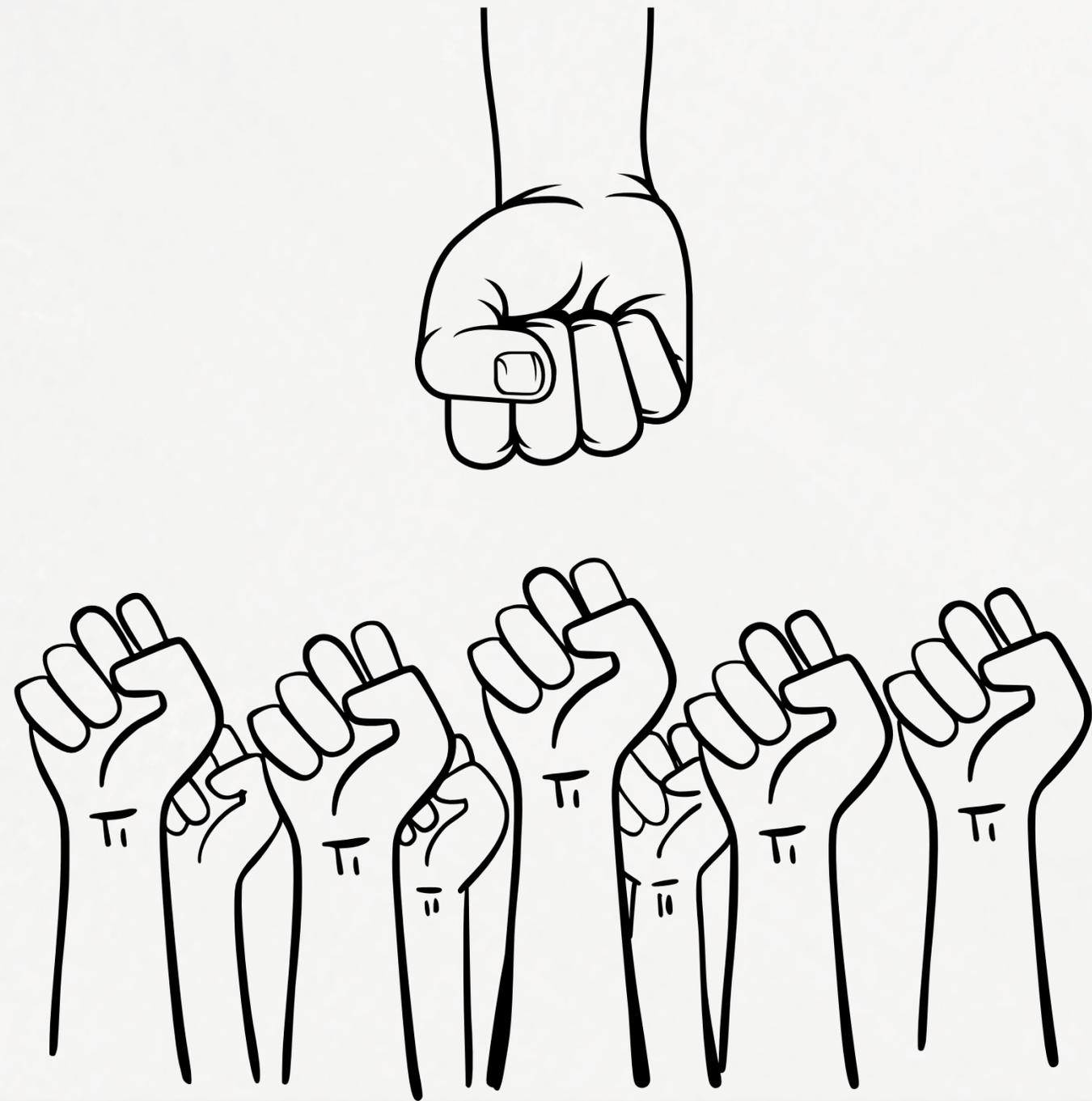

-
- Сектор оборони — це єдина система.
 - Бюджет — це щоденний вибір між життям і технікою.
 - Живий боєць безцінний.
 - Ефективне лідерство зберігає життя і ресурси.

Урок 6

**Роль НАТО. Стратегічні партнери
України у сфері безпеки.
Коаліція демократичних держав у
протистоянні авторитаризму**

ДЕМОКРАТІЯ VS АВТОРИТАРИЗМ

Watch video on YouTube

Error 153

Video player configuration error

МІНІ-ДИСКУСІЯ

“ЧОМУ НАТО ВАЖЛИВЕ ДЛЯ УКРАЇНИ”?

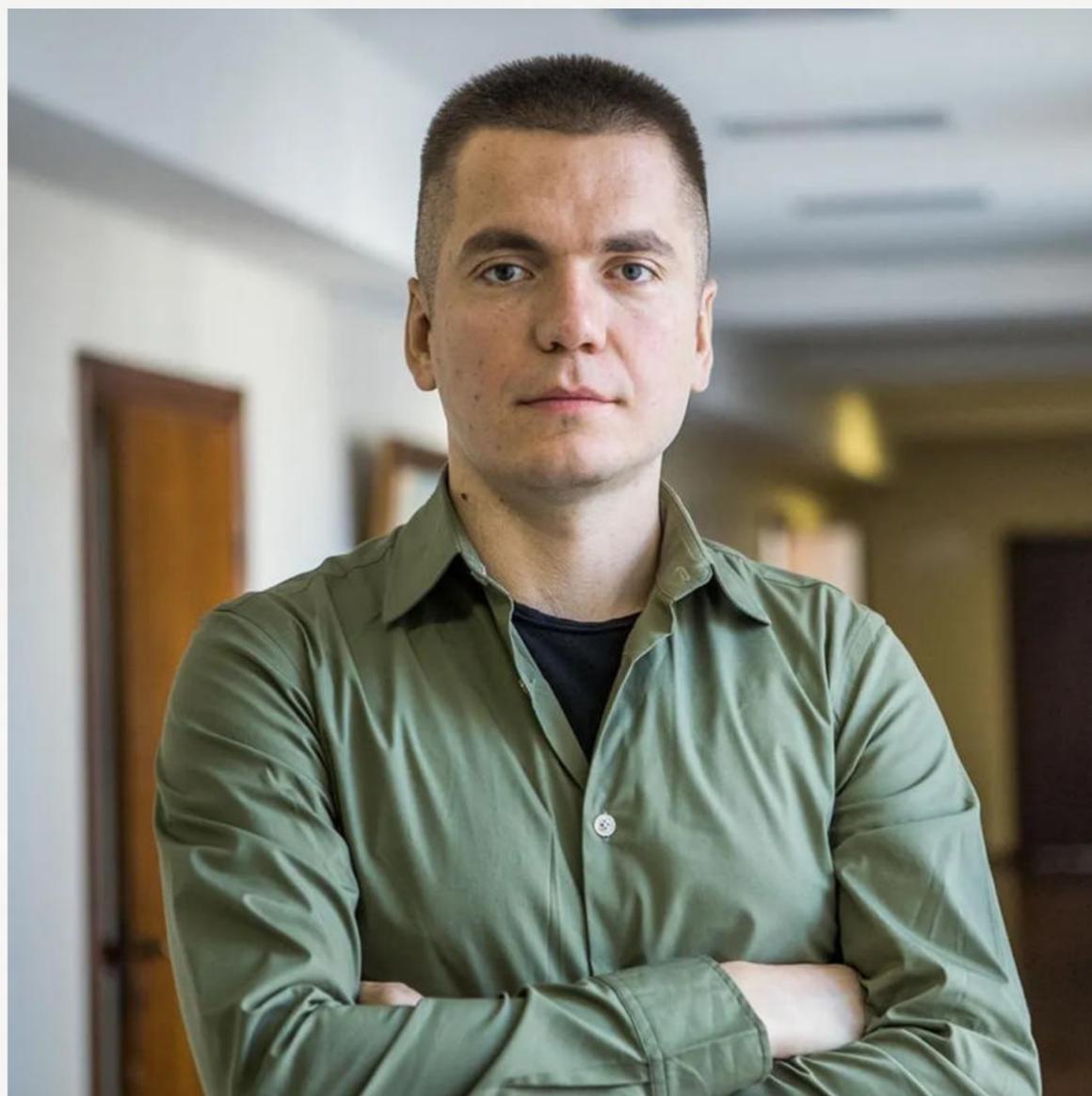
- Чи може одна країна самостійно захистити себе від більшої держави?
- Як союз із НАТО змінює баланс сил?
- Чи означає членство в НАТО втрату незалежності?

Урок 7

Волонтерський рух як складова підвищення спроможності сил оборони. Способи реалізувати свій талант в обороні України

Хто це такий?

Віталій Дейнега

волонтер, громадський діяч,
засновник і у 2014-2020 роках
керівник БФ «Повернись
ЖИВИМ».

Vitaliy Deynega

10 травень 2014 р. · 🌐

Сразу по делу. Я пожертвую 10 000грн на армию и семьям погибших. Эти деньги будут перечисляться частями. В ближайшее время – на оружие для военных (чем больше приборов ночного видения получают наши снайпера сейчас – тем меньше гробов придется покупать потом). Чуть позже – в основном семьям погибших. Особенно из восточных регионов, им сейчас как никогда нужно почувствовать нашу поддержку. Цену моего слова вы знаете. Копии квитанций выложу сюда.

Много это или мало – мне сложно судить. Свой патриотизм я оценил именно в эту сумму. Я не готов кидаться под пули, а посты в фейсбуке это для трепачей и девочек. На данном этапе это все на что я готов. Я не могу сидеть спокойно и переписываться тут с вами, когда уже сегодня кто-то погибнет за то, чтобы у меня было «завтра».

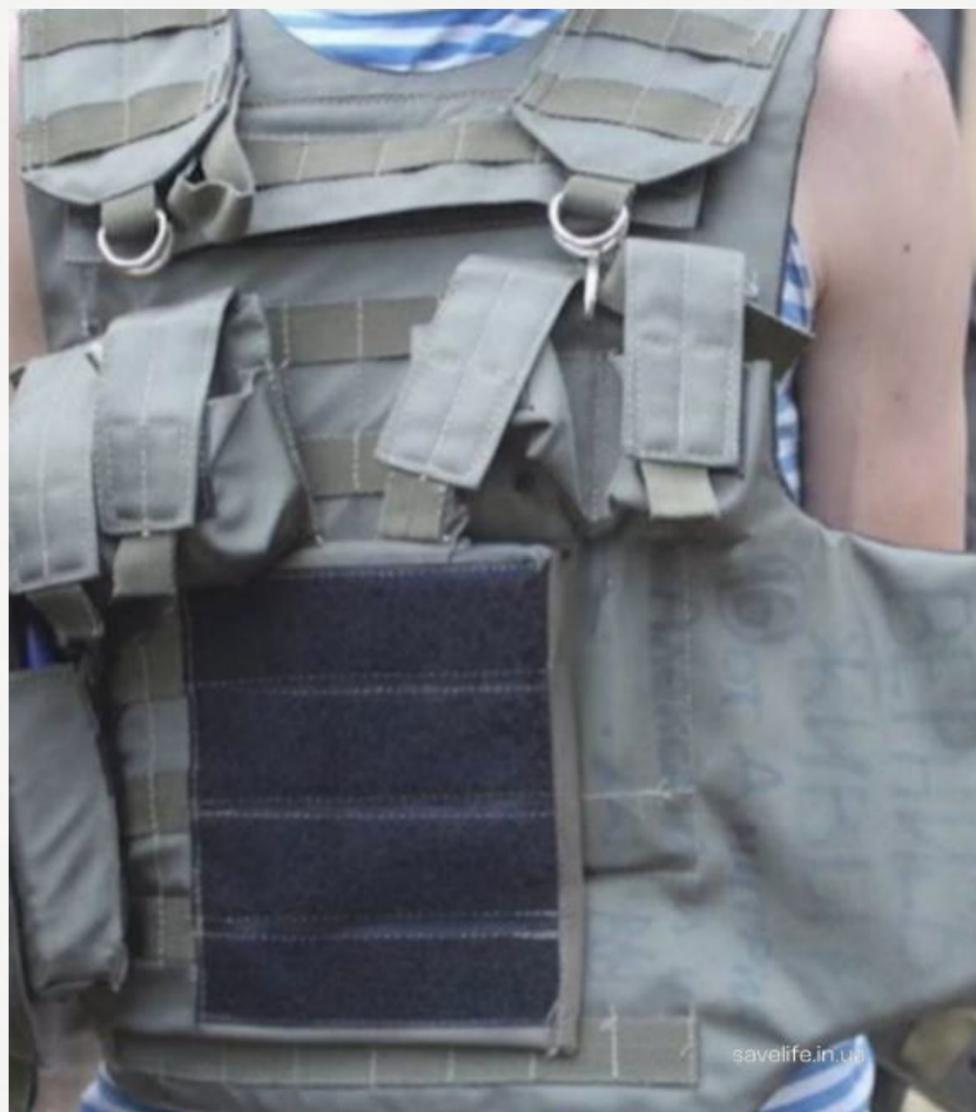
Теперь у меня гораздо больше мотивации работать. Ведь мой эффективный труд может спасти чью-то жизнь. Без преувеличений. Может кто-то скажет, что 10 000 это не много за свою страну. Это как неплохой ноутбук, калаш с парой рожков или хорошие наушники. Но я бы хотел узнать – а сколько стоит ваша любовь к родине? Ну вот если честно, без красивых фраз и соплей?

И не надо говорить, что это дела армии или страны и для этого есть деньги в бюджете. Вы же читаете новости. Пока страна раздуплится – мест на кладбищах станет гораздо меньше. Это сейчас важнее молитв, постов на 100 лайков, бурных дебатов и красивых слов. Никогда спасение чужих жизней не стоило так дешево.

Присоединяйтесь!

у травні 2014 року, Віталій розмістив заклик у Facebook допомогти українській армії, яка тоді боролася на Сході України.

З цього моменту з'явилась ідея створити організацію

Перша допомога війську —
бронезилети. На них
волонтери маркером
малювали Герб України і
писали «Повернись
живим». Згодом цей вислів
став назвою організації

Watch video on YouTube

Error 153

Video player configuration error

Повернись живим ✓
22 червень 2022 р. · 🌐

«Повернись живим» став першим благодійним фондом в Україні, який отримав офіційне право купувати з-за кордону товари військового призначення 🇺🇦

«З кінця березня, — розповідає наша волонтерка-юристка, Перша заступниця Виконавчого директора [Український ветеранський фонд Руслана Величко](#), — Фонд зареєстрований, як суб'єкт здійснення міжнародних передач товарів, зокрема, товарів військового призначення у Державному експортному контролі України. Тепер ми можемо передавати не тільки певний вид оптики, зв'язку тощо, а й засоби «активного ураження», які є на озброєнні у армії США та інших передових європейських країн».

Від невеликої організації - до Фонду, який проводить масштабні збори і може закуповувати летальну зброю

Нині Фонд закуповує і передає війську:

- розвідувальні й ударні безпілотні авіаційні комплекси
- квадрокоптери
- автомобілі
- тепловізійну оптику
- саперне обладнання
- засоби зв'язку
- піхотне озброєння
- міномети
- кулемети
- гранатомети
- снайперські гвинтівки
- броньовані машини

Загальна сума пожертв з часів існування Фонду

ЗАГАЛЬНА СУМА ПОЖЕРТВ

41 291 480 582 ГРН

≈ 1 057 246 187.29 USD ⓘ

Станом на листопад 2025

Дізнайся більше про Повернись живим:

Хто це така?

Марія Берлінська

українська громадська діячка та волонтерка. Керівниця проєкту технологічного посилення Сил безпеки та оборони України Victory Drones, співзасновниця БФ Dignitas. “Матір дронів”

23

ПОНЕДІЛОК, 23 ЛЮТОГО 2015 Р. О О 10:00

День відкритих дверей в школі аеророзвідки

вул. Маршала Гречка, 13

[Про себе](#) [Дискусія](#)

Додаткова інформація

 Організатор події: Центр підтримки аеророзвідки

 вул. Маршала Гречка, 13

 Публічна · Будь-хто у Facebook чи поза ним

Школа операторів безпілотної авіації відкриває двері!

Відкрите заняття з навчання бойовій авіарозвідці. Можна буде поспостерігати за тим, як навчають операторів дронів, поспілкуватися з бійцями та інструкторами. Також можна буде потримати у руках справжні та тренувальні моделі безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Школа операторів БПЛА функціонує виключно на волонтерських засадах і створена учасниками війни на Сході, котрі розуміють важливість системного розвитку технологій безпілотної розвідки на фронті. [Бачити менше](#)

Зверніть увагу на дату запуску проекту

Перші дрони, не зовсім звичні для нашого часу, пілотують військові на плацу Могилянки у 2015 році

Центр підтримки аеророзвідки — громадська організація, що з січня 2015 року займається спеціалізованою підготовкою фахівців з аеророзвідки для фронту. Перші практичні заняття з курсантами пройшли у жовтні 2014 року, а у січні 2015 року було створено Центр, в якому розпочалося системне навчання.

Від початку повномасштабного вторгнення Марія заснувала проєкт Victory Drones, який став екосистемою навчання і забезпечення операторів безпілотників

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ

237 700+

унікальних учасників
zareestrovano na online-kursy

150 000+

військових навчено офлайн на
poligonah ta navchalnih tsentraх

20 000+

учасників долучилося до
spilnoty Victory Drones y
mereshi

3 600+

дронів передано військовим в
ramkah proektu «Narodnyy FPV»

Хто це така?

Яна Зінкевич

українська медикня-доброволиця, військовослужбовиця та політична діячка. Начальниця Медичного управління та реабілітації бійців Української добровольчої армії під час війни на сході України. Засновниця та командирка волонтерського Медичного батальйону «Госпітальєри»

39 914

евакуацій проведено Госпітальєрами
з 2014 року по 1 вересня 2025.

3200 з них - з 2014 року до 24 лютого 2022
року.

13930 з них здійснив евакуаційний автобус
"Австрійка" за час роботи.

> 360

Парамедиків зараз працює на передовій у складі більш ніж 50 екіпажів

Понад 300

Проведено вишколів з тактичної медицини та курсів для цивільних з домедичної допомоги

2226

Бойових медиків підготовлено за час існування батальйону

[Watch video on YouTube](#)

Error 153

Video player configuration error

00:00-1:48

**ПРИГАДАЙ, ЯКІ ЩЕ ФОНДИ ТА
ВОЛОНТЕРІВ ТИ ЗНАЄШ?**

**ЩО ОБ'ЄДНУЄ ВСІ ЦІ ПРИКЛАДИ
ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ?**

**ЯКІ ІНІЦІАТИВИ ТИ ЗНАЄШ У СВОЇЙ
ГРОМАДІ?**

Урок 8

**Адаптація суспільства до потреб
військовослужбовців і
військовослужбовиць та
ветеранів і ветеранок війни,
зокрема осіб з інвалідністю
внаслідок війни**

Watch video on YouTube

Error 153

Video player configuration error

-
- Які відчуття у вас виникають, коли ви бачите цих людей?
 - Чи асоціюєте ви їх із силою чи слабкістю?

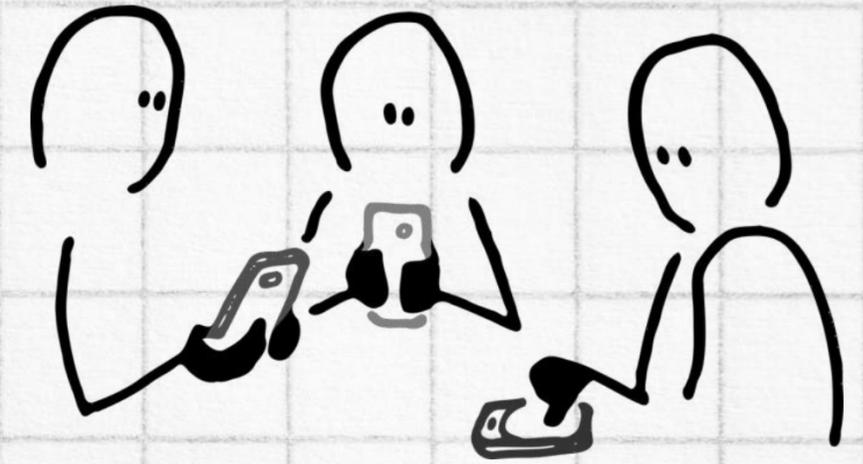
КЛЮЧОВІ ПРИНЦИПИ “МОВИ ЄДНОСТІ”

1. Визнання спільності суспільства
2. Усвідомлення різниці досвідів
3. Пріоритет поваги та емпатії над жалем
4. Екологічна комунікація
5. Протидія стереотипам і стигмі

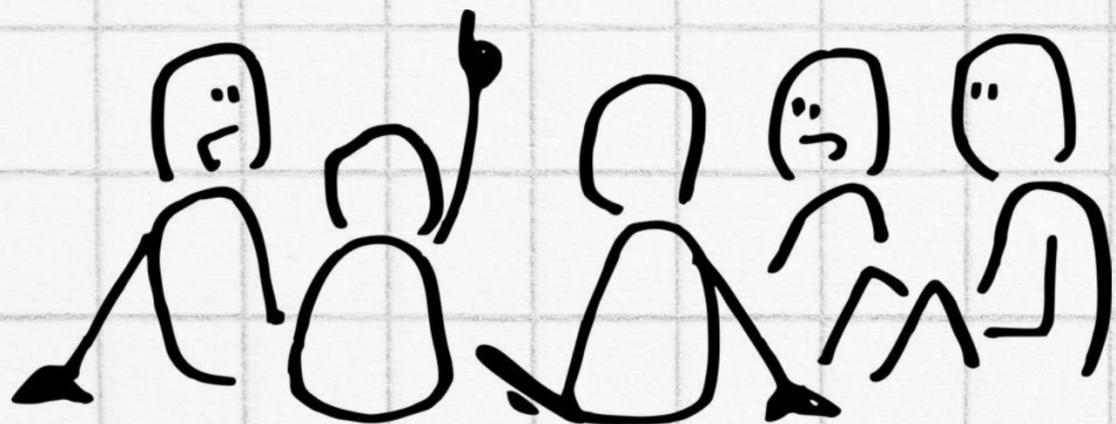

МІНІ-ДИСКУСІЯ

**“ЧОМУ СЛОВА МОЖУТЬ БУТИ ТАКИМ САМИМ
БАР’ЄРОМ, ЯК І СХОДИ БЕЗ ПАНДУСУ”?**

**Робота в групах: "Дилеми
адаптації"**

Як висловити вдячність військовому?